

معاونت حقوقی رئیس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره: ۶۹۸۹۶
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲
 ساعت: ۱۴:۴۵

طبقه بندی:
نحویت:

به تهان

جناب آقای پاداش	معاون محترم هماهنگی و نظارت اقتصادی و زیربنایی معاون اول رئیس جمهور
جناب آقای احمدی لاشکی	معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت آموزش و پرورش
جناب آقای فاضل	مدیر کل محترم حقوقی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
جناب آقای قدیانی	معاون محترم ستاد تخصصی و امور مجلس وزارت اطلاعات
جناب آقای سلمانی	معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی
جناب آقای نجفی	معاون محترم حقوقی و بین المللی وزارت امور خارجه
جناب آقای جمال الدینی	معاون محترم حقوقی، مجلس و استان‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
جناب آقای رحمانی	معاون محترم امور حقوقی و مجلس و استان‌های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
جناب آقای محمدی	معاون محترم توسعه مدیریت و منابع وزارت جهاد کشاورزی
جناب آقای فرهادی	معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت دادگستری
جناب آقای شهابی	معاون محترم حقوقی و پژوهشی نیروهای مسلح
جناب آقای بیزدانی	معاون محترم حقوقی، امور مجلس و استان‌های وزارت راه و شهرسازی
جناب آقای سجادیان	سرپرست محترم امور حقوقی و مجلس وزارت صنعت، معدن و تجارت
جناب آقای صابری	معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
جناب آقای هاشمی	معاون محترم حقوقی و استان‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
جناب آقای احمدی	قائم مقام محترم حقوقی و امور مجلس وزارت کشور
جناب آقای واحدی	معاون محترم امور مجلس، حقوقی و استان‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
جناب آقای امیدی شهرکی	معاون محترم امور حقوقی و مجلس وزارت نفت
جناب آقای حیدری	معاون محترم حقوقی، پژوهشی و مجلس وزارت نیرو
جناب آقای افشار	معاون محترم حقوقی و امور مجلس باشکوه مرکزی جمهوری اسلامی ایران
جناب آقای پلیمی	معاون محترم توسعه مدیریت و امور مجلس سازمان برنامه و بودجه کشور
جناب آقای قاسمی	سرپرست محترم معاونت حقوقی و امور مجلس بنیاد شهید و امور ایثارگران
جناب آقای بیزدان بناء	معاون محترم حقوقی، مجلس و نظارت سازمان اداری و استخدامی کشور
جناب آقای انجمن شاعران	معاون محترم توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط زیست
جناب آقای سهرابی	معاون محترم حقوقی و امور مجلس سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران

معاونت حقوقی رئیس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره: ۶۹۸۹۶
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲
 ساعت: ۱۴:۴۵

طبقه بندی:

فُریت:

سرپرست محترم توسعه مدیریت، امور حقوقی و مجلس سازمان ملی استاندارد

جناب آقای روشنی

سرکار خانم داوری

معاون محترم حقوقی و امور مجلس دیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

جناب آقای محمودی

مدیر کل معاونت حقوقی و مجلس معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور

جناب آقای محتشم آرا

مدیر کل معاون حقوقی شهرداری تهران

جناب آقای زندی

سرپرست اداره کل امور حقوقی، امور مجلس و استان های وزارت ورزش و جوانان

با سلام و احترام؛

با عنایت به ابلاغ «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» توسط معاون محترم حقوقی رئیس جمهور به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۱ و نظر به این که در اجرای برنامه هفتم پیشرفت در موارد متعددی تصویب مقرره یا ایجاد رویه‌های جدید پیش‌بینی شده است، خواهشمند است به مراجع وضع مقرره در دستگاه اجرایی متبع تأکید گردد که در تدوین مقررات مربوطه، دستورالعمل یادشده و سایر الزامات قانونی (به ویژه نظرخواهی از اثاق‌ها، تشکل‌های اقتصادی، انجمن‌های حرفه‌ای-تخصصی و مراکز علمی) به نحو مطلوب صورت گرفته و مورد توجه قرار گیرد.

موجب امتنان است در صورت صدور بخشنامه یا مکاتبه داخلی، رونوشت آن برای این معاونت ارسال گردد.

محمد هادی عبادی
معاون هماهنگی و برآفاهه ویژی
امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی

رونوشت:

لئه جناب آقای دهقانی فیروزآبادی، معاون محترم علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور و رئیس بنیاد ملی نخبگان، جهت استحضار

لئه جناب آقای مهدی‌زاده، معاون محترم تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، جهت استحضار

لئه جناب آقای دهشیری، رئیس محترم امور برنامه‌ریزی و نظارت بر عملکرد واحدهای حقوقی دستگاه‌های اجرایی،
جهت استحضار

معاونت حقوقی رئیس جمهور

(P)
جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره: ۶۹۸۹۶
تاریخ: ۱۴۰۳/۰۵/۰۲
 ساعت: ۱۴:۴۵

طبته پندت:

فُریت:

لله جناب آقای سیاح، رئیس محترم مرکز ملی پایش، مطالعات و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی، جهت استحضار

لله جناب آقای نگاهداری، رئیس محترم مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، جهت استحضار

لله جناب آقای صفائی، رئیس محترم اتاق اصناف ایران، جهت استحضار

لله جناب آقای عبداللهی، رئیس محترم اتاق تعاون ایران، جهت استحضار

لله جناب آقای حسن‌زاده، رئیس محترم اتاق ایران، جهت استحضار

معاون حقوقی رئیس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره ۱۳۵۴۶
تاریخ ۱۴۰۲/۰۵/۱۴
پیمان

- ۱- مقرراتی که علاوه بر دستگاه اجرایی و کارکنان آن، برای سایر اشخاص حق یا تکلیف ایجاد می‌نماید، (۱۵) روز پس از انتشار در پایگاه کسب و کار، لازم الاجراء است؛ مگر این که مقرره مشمول بندهای (۲) و (۳) این ماده بوده و یا در خود مقرر، با رعایت بند (۴) مهلت یا ترتیب خاص دیگری ذکر شده باشد.
- ۲- در مواردی که اجرای مقرره بنا به ملاحظات اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری، اقتصادی اعطای مهلتی بیش از (۱۵) روز را دارد، دستگاه اجرایی مکلف است با رعایت جدول پیوست آینه نامه ماده (۲۴) قانون، مهلت بیشتری را برای لازم الاجرا شدن مقرره در نظر گرفته و تاریخ اجرایی شدن مقرره را صراحتاً در متن آن درج نماید. در صورتی که اجرای فوری مقرره مشمول جدول پیوست آینه نامه یادشده، مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با اینمی یا سلامت مردم نباشد، اجرای مقرره به محض انتشار در پایگاه کسب و کار، با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی بلامانع است.
- ۳- چنانچه در قوانین، مدت دیگری برای لازم الاجرا شدن مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت ملاک عمل خواهد بود.
- ۴- دستگاه اجرایی نمی‌تواند اجرایی شدن احکامی از مقرره را که موجود تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آن‌ها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرره در پایگاه کسب و کار تسری دهد. رعایت حقوق مکتبه شهروندان در هر حال، الزامی است.
- ۵- در محاسبه مدت زمان لازم الاجرا شدن مقرره، روز انتشار در پایگاه کسب و کار، جزء مدت محسوب نشده و هر ماه سی روز است.
- ۶- ماده ۷- ثبت و انتشار مقرره در پایگاه کسب و کار با رعایت آینه نامه‌های اجرایی ماده (۲۴) و (۳۰) قانون، شیوه‌نامه ورود اطلاعات (موضوع ماده ۴ آینه نامه ماده ۳۰) و این دستورالعمل صورت می‌گیرد.
- ۷- دستگاه‌های اجرایی مکلفند گزارش اجرای آینه نامه‌های اجرایی ماده (۲۴) و (۳۰) قانون و این دستورالعمل را در پایان هر سال برای معاونت حقوقی ریاست جمهوری جهت انعکاس به هیأت وزیران ارسال نمایند.
- ۸- نحوه پیشنهاد و تدوین مصوبات هیأت وزیران، تابع راهنمایی دفتر هیأت دولت موضوع تبصره ۲ ماده ۲۲ (الحقی ۱۴۰۲/۳/۲۴) آینه نامه داخلی هیأت دولت است. در موارد سکوت راهنمایی مذکور، این دستورالعمل اعمال می‌گردد.
- ۹- پیش‌نویس این دستورالعمل در ۱۴۰۳/۱/۱۵ در پایگاه اطلاع‌رسانی بارگزاری و متعاقباً در تاریخ ۱۴۰۳/۱/۳۰ در (۹) ماده به تصویب معاون حقوقی رئیس جمهور رسیده و پس از انتشار آن در پایگاه کسب و کار، از تاریخ ۱۴۰۳/۰۴/۰۱ برای دستگاه‌های اجرایی لازم الاجرا است.

محمد دهقان

معاون حقوقی رئیس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره... ۱۳۹۷/۲/۱۴
تاریخ... آموزگاری
پیوست.....

برخیار

به کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها
و سایر دستگاه‌های اجرایی

دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار

با عنایت به بند (۹) سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری مصوب ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری و ضرورت ساماندهی مقررات و افزایش کیفیت آن‌ها و اطمینان از عدم مغایرت مقررات با هنجارهای بالادستی نظام حقوقی کشور و در اجرای ماده (۲) آینین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۳۹۷/۶/۱۱۳۴۵/۱۷۹۷۶ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و تبصره ۲ ماده (۳) آینین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت وزیران، «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» به شرح زیر تصویب می‌گردد:

ماده ۱- در این دستورالعمل، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- قانون: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار - مصوب ۱۳۹۰ - با اصلاحات و الحالات بعدی آن.

۲- مقررات: کلیه مقررات مرتبط با محیط کسب و کار تحت هر عنوان از قبیل آینین‌نامه، دستورالعمل یا بخشانه که در دستگاه‌های اجرایی وضع می‌شود. صرف تغییر عنوان مقرره به اطلاعیه یا مکاتبه یا مشابه آن مابع شمول عنوان مقررات بر حکم وضع شده ننمی‌باشد.

۳- آینین‌نامه ماده (۳۰): آینین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع تصویب‌نامه ۱۳۹۷/۶/۱۱۳۴۵ مورخ ۱۴۰۲/۲/۹

۴- پایگاه کسب و کار: پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، موضوع ماده (۳۰) قانون و آینین‌نامه به نشانی (qavanin.ir)

۵- پایگاه اطلاع رسانی: پایگاه ملی اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور به نشانی (dotic.ir)

۶- دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸

۷- معاونت تنقیح: معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری

۸- اتاق‌ها: اتاق بازرگانی، صنایع، معدن و کشاورزی ایران (اتاق ایران)، اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران و اتاق اصناف ایران.

معاون حقوقی رئیس جمهور

جمهوری اسلامی ایران
ریاست جمهوری

شماره ۴۴۱۳۵
تاریخ ۱۰ مرداد ۱۴۰۰
بیان

ماده ۲- کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند در راستای اجرای ماده (۲) آین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون، مراجع و مقامات ذی‌صلاح جهت وضع مقرره مرتبط با محیط کسب و کار در دستگاه خوبیش را به همراه مبانی قانونی و حدود صلاحیت آن‌ها با امضای بالاترین مقام دستگاه به معاونت حقوقی رئیس جمهور معرفی نمایند.
تبصره- معاونت تنقیح مکلف است فهرست مراجع و مقامات یاد شده را در پایگاه کسب و کار منتشر و بروزرسانی نماید.

ماده ۳- دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند در مراحل تدوین یا اصلاح مقررات و رویه‌های اجرایی نظر کتسی اتفاق‌ها و آن دسته از تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربطی که عضو اتفاق‌ها نیستند و در صورت لزوم، ذینفعان، مراکز علمی معتبر از جمله دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، بنیاد ملی نخبگان و همچنین نهادهای قانونی مردم‌نهاد تخصصی و صنفی را اخذ و مورد توجه قرار دهند و در صورت اقتضاء از آنها، برای شرکت در جلسه دعوت کنند. پس از تدوین پیش‌نویس مقرر، دستگاه اجرایی مکلف است حداقل یک هفته قبل از صدور مقرر، پیش‌نویس اخیر را علاوه بر تاریخی خود، در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر نماید. تا زمینه جمع‌سپاری در تدوین مقررات فراهم گردد. پیش‌نویس موضوع این ماده، حتی‌الامکان با رعایت بندهای زیر تنظیم و توسط دستگاه اجرایی در پایگاه یاد شده بارگذاری می‌شود:

- ۱- درج مقدمه توجیهی مبنی بر ضرورت و مطلوبیت وضع مقرره
  - ۲- ذکر مبنای قانونی وضع مقرره مانند اصل (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
  - ۳- پیوستی حاکی از نظرخواهی و توجه به این نظرخواهی در راستای رعایت ماده (۳) قانون
  - ۴- اخذ نظر بالاترین مقام حقوقی دستگاه واضح مقرره جهت حصول اطمینان از عدم مغایرت مقرره با قوانین
  - ۵- تعیین اثر وضع مقرره بر مقررات پیشین به نحو صریح و دقیق در انتهای پیش‌نویس.
- ماده ۴- در مواردی که دستگاه اجرایی، تصویب مقرره‌ای را به مراجع ذی‌صلاح پیشنهاد می‌نماید مکلف است پیشنهاد خود به همراه اطلاعاتی از قبیل اسناد پشتیبان، قوانین و مقررات مرتبط، آثار وضع مصوبه جدید بر مقررات پیشین، نظرات دریافتی از تشکل‌های اقتصادی ذی‌ربط و گزارش توجیهی پذیرش یا رد آن‌ها را در قالب جدول مقایسه‌ای متضمن متن فعلی مقرره (در صورت وجود)، متن پیشنهادی و نظرات واصله درخصوص هر یک از احکام پیشنهادی به نحوی که وضع یا اصلاح هر یک از احکام و دلایل توجیهی آن‌ها مشخص باشد به مراجع تصمیم‌گیرنده ارسال نماید. مراجع اخیر مشتمل ماده (۳۰) قانون، مکلفند یک هفته قبل از صدور، پیش‌نویس مذکور را علاوه بر تاریخی خود در پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا فرستت لازم برای دریافت نظرات عموم و تشکل‌ها (جمع‌سپاری) در تدوین مقررات فراهم شود.

ماده ۵- دستگاه اجرایی واضح مقرره مکلف است ضمن رعایت ساختار متعارف مقررات (مشتمل بر تاریخ تصویب، مرجع تصویب، شماره و تاریخ ابلاغ)، تاریخ لازم‌الاجراء شدن مقرره را بالحاظ موارد زیر در پیش‌نویس تعیین نماید: